

ODLJEV MOZGOVA DOCENT NA SPLITSKOM FESB-u dr. sc. **JOSIP LORINCI**
O SMANJIVANJU BROJA RADNIH MJESTA ZA ZNANSTVENE NOVAKE

Ne želim pobjeći u inozemstvo, ali Vlada nas znanstvenike tjera nato

Ministarstvo znanosti otvara samo 20 docentskih radnih mesta za izvrsne mlade znanstvenike, a njih je 500, tako da se odlazak iz Hrvatske nameće kao jedina opcija

PIŠE MERIEN ILIĆ
SNIMIO JAKOV PRKIĆ /CROPIX

Sindikat znanosti je nedavnim prosvjedom u Zagrebu upozorio na nemogućnost zapošljavanja mladih doktora znanosti u Hrvatskoj. Trenutačno je u Hrvatskoj oko 2600 zaposlenih znanstvenih novaka čija je sredina upitna. Uvodjenjem bolonjskog sustava masovno ih se zapošljavalo na visokoobrazovnim i znanstvenim ustanovama na šest godina, odnosno do stjecanja doktorata. Produljenje njihovih ugovora proteklih godina drastično je opadalo (od 2002. do 2009. odobreno je 3090 znanstveno-novačkih mesta), da bi Ministarstvo znanosti upravo objavilo otvaranje samo 20 docentskih radnih mesta za izvrsne mlade znanstvenike. No, za oko 500 novaka uskoro istječe ugovor o radu. Ako se nekim čudom ne snaku, jedina im je opcija odlazak u inozemstvo.

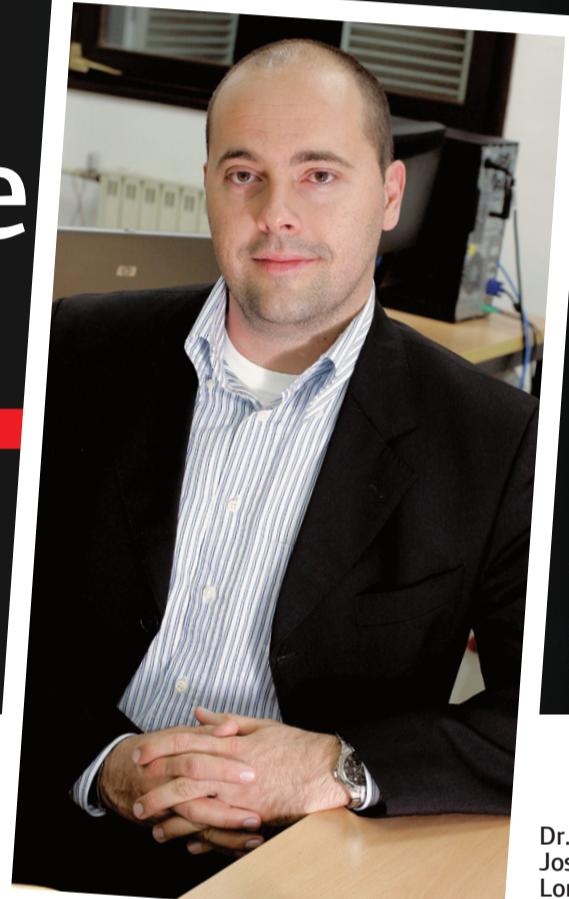
— Moja je velika želja ostati u državi i maksimalno baš ovde uložiti svoje znanje i stjecati nova iskustva. No, razumijem sve kolege koji odlaze u inozemstvo radi egzistencije. Evo, Ministarstvo znanosti predložilo je 20 mesta za novake, što treba pozdraviti kao napor uložen za ublažavanje problema, ali to je nedovoljno za sustav s toliko novaka — kazao je jedan od mlađih perspektivnih znanstvenika dr. sc. Josip Lorincz, koji radi kao docent u naslovnom zvanju na splitskom FESB-u. Doktorirao je na FESB-u, a usavršavao se na tehničkom sveučilištu Politehniku di Milano. Prema danas ispunjava uvjete za izbor i

u najviše znanstveno zvanje, za dr. Lorincza, kao i za mnoge znanstvene novake u Hrvatskoj, upitan je ostanak u sustavu znanosti i visokog obrazovanja, a time i mjesto življenja. Tu su i drugi problemi.

Kriterij izvrsnosti

— Propisani kriteriji izvrsnosti ne uzimaju u obzir razlike između znanstvenih novaka koji rade na fakultetima i u istraživačkim institutima. Nadalje, kriteriji izvrsnosti ne vode računa o specifičnostima različitih znanstvenih područja, polja i grana, pa je moguće da novaci iz pojedinih područja, poput prirodoslovnih ili humanističkih, budu stavljeni u nepovoljan položaj. Stoga je važno inzistirati na transparentnosti procesa odabira novaka, radi objektivnog donošenja odluke o onih 20 kandidata kojima će se ponuditi zapošljavanje — upozorava dr. Lorincz, jedan od mnogih znanstvenika koji su upali u sustav znanstvenih novaka uveden početkom devedesetih godina prošlog stoljeća s intencijom da se većina novaka, nakon doktorata i poslijedoktorskog usavršavanja, zaposli u industriji, a samo manji dio ostane u sustavu znanosti i visokog školstva. Nažalost, ideja nije nikada značajnije zaživjela, prvenstveno zbog deindustrializacije zemlje i propadanja brojnih proizvodno orijentiranih gospodarskih subjekata. Sve to rezultiralo je time da današnje gospodarstvo ne pokazuje značajniji interes za zapošljavanje osoba s doktoratom znanosti.

Danas su mnogi znanstveni novaci sa stečenim doktoratom

Dr. sc.
Josip
Lorincz

Spas je u novim tehnologijama

•• Dr. Damir Krstinić (37), inženjer elektrotehnike i doktor znanosti sa splitskog FESB-a, također se zalaže za jasnou dugoročnu strategiju.

— Kod nas se ulaganje u beton, zidanje zgrada i izgradnja, poštano kazano, sasvim pristojne infrastrukture, smatra ulaganjem u znanost, ali ne i ulaganje u ljude. U ovom trenutku na svim sveučilištima i fakultetima u Hrvatskoj postoje brojni mlađi doktori znanosti koji će, kako sada stvari stoje, u svojim najproduktivnijim godinama ostati bez posla i morat će sreću potražiti negdje drugdje. Problem je to već što u Hrvatskoj gotovo da ne postoji potreba za ljudima najvišeg stupnja obrazovanja jer je industrija uglavnom uništena, a cjelokupno gospodarstvo svodi se na pristup "kupi jeftino, prodaj malo manje jeftino". Većina ljudi koja izide iz sustava, čak i u strukama u kojima posla ima, prisiljena je na odlazak u inozemstvo ili prihvaćanje poslova za koje su prekvalificirani, što je zapravo najveća šteta za društvo koje u te kadrove godinama ulaže priličan novac. Ispada da je znanost kod nas sama sebi svrha, tj. tu je radi poboljšanja statistike i stvaranja slike društva kakvim želimo da nas vide — kaže Krstinić, dodajući da jedno od rješenja vidi u pokretanju "start-up" kompanija zasnovanih na novim tehnologijama, a koje će pratiti porezne i druge olakšice kao poticaj za pokretanje vlastitih tvrtki.

i uvjetima za zaposlenje na mjestu docenta ili znanstvenog suradnika suočeni s činjenicom da su im istekli ugovori i radu ili će im uskoro isteći. Do tako alarmantnog stanja došlo je zbog nepostojanja strategije sustavnog zapošljavanja novaka i činjenice da se proteklih godina, kao posljedica finansijske krize, u zemlji nisu otvarala nova re-

formska radna mjesta. Tako se sada nalazimo u paradoksalnoj situaciji koja se očituje u činjenici da s jedne strane znanstveni novaci ostaju bez posla, a s druge strane postoji stvarna potreba za njima u sustavu znanosti i visokog školstva. Naime, znanstveni novaci danas na fakultetima i institutima rade s punom satnicom pa je, sukladno tome,

neosporna potreba za njihovim angažmanom u znanstvenom i obrazovnom sustavu. Takoder, postoji permanentna potreba za pomladivanjem kadrova i zapošljavanjem novih znanstvenih novaka — kaže naš sugovornik, koji kao jedno od rješenja ovoga gorućeg problema predlaže donošenje strategije razvoja sustava znanstvenih novaka.

— Akademika zajednica treba postaviti kriterij odabira i planirati potrebe zapošljavanja novih novaka, kao i njihova kasnijeg zadržavanja u sustavu. Naglasak treba staviti na postavljanje okvira koji bi mlađim znanstvenicima omogućio trajno razvijanje i nadogradnju, s naglaskom na međunarodnu mobilnost u smislu usavršavanja. Neke od mogućih kratkoročnih mjera za ublažavanje problema odnose se na otvaranje tri docentska mesta pri odlasku u mirovinu dvoje redovnih profesora u trajnom zvanju. Također je važna mjeđu financiranje poslijedoktorskih projekata, kojemu bi svoj doprinos trebale dati strateške hrvatske zaklade i fondovi putem Hrvatske zaklade za znanosti i fond UKF.

Tehnološki parkovi

Od srednjoročnih mjera, važno je istaknuti stvaranje sustava gospodarskih postdoktorata temeljenih na državnom sufinanciraju radu mlađih doktora znanosti u gospodarskom sektoru. Jedna od mjera svakako je osnivanje tehnoloških parkova i centara izvrsnosti u kojima bi mlađi doktori znanosti mogli nastaviti rad otvaranjem "start-up" ili "spin-off"

